

Katalogtekst til utstillingen Nye Vibrasjoner, kuratert av Lotte Konow Lund og Tone Hansen. Høsten 1999.

Hvorfor jeg bruker av min dyrebare tid som aktivt produserende billedkunstner til å interessere meg for kvinnelige kunstners rolle og innsats i Kunsthistorien.

“Den største feilen ved de fleste kvinnelige kunstnere er at de forsøker å overgå menn, og dermed mister sin smak og sjarm” (Apollinaire, fransk forfatter og kritiker, ca 1913)

Jeg vet svært lite om feministisk teori. Har ikke engang lest Simone de Beauvoir eller Toril Moi. Heller ikke bestselgerskribenten Camille Paglia. Min interesse for andre mulige versjoner av Den Store Evige Europeiske Kunstens Historie ble vekket under et lengre tids opphold utenfor den vestlige kunst-sfæren på begynnelsen av 90-tallet.

De notatene som følger er personlige, subjektive refleksjoner og inntrykk, ispedd noen anekdoter lånt fra mer kunnskapsrike skribenters verk. Jeg påberoper meg altså ingen objektivitet.

Ren nysgjerrighet førte til at jeg plukket ut Whitney Chadwicks “Woman, Art and Society” (I Thames and Hudsons World of Art-serie) under en tur innom en bokhandel. Boka var en sterk intellektuell konfrontasjon (nå skulle det ikke så mye til, veloppdratt som jeg er innen et tradisjonelt vesteuropeisk kunst-utdannings-system; der Kunst-Historien sees som drevet framover av geniale europeiske menns innsats. Visst finnes det talentfulle kvinnelige kunstnere, men de er unntak fra regelen!). Aldri før hadde jeg møtt en slik analyse av hvorfor den skrevne kunsthistorien inneholder det den gjør, til tross for at boka først og fremst er en oversikt over hva andre feministiske teoretikere har behandlet grundigere. Men det var en god start. Det gikk opp for meg at vi lærer om den såkalte “His-story”, og at mye annet matriale -“Her-story”- som kunne ha bidratt til en mer mangfoldig og sannferdig framstilling av kunsthistorien, stort sett er utelatt.

“Hvordan kan kvinners liv være kjent når menn skriver alle bøkene?” (Christine de Pisan, fransk forfatter, 1400-tallet.)

“Søken etter abstrakte og teoretiske sannheter, prinsipper, vitenskapens grunnsetninger, generaliserende tenkning overhodet er ikke kvinnenenes gebet..” (Rousseau, fransk filosof 1762, sitat fra Else Viestads Kjønn og ideologi, 1989)

En av mange eksisterende forestillinger om Kunsten er at den dreier seg om en søken etter Sannheten, det ”Absolutte”, det vil si abstrakte, høyere prinsipper.

Vitenskapen søker også etter Sannheten. Den feministiske vitenskapsteoretikeren Evelyn Fox Keller har tatt for seg våre forestillinger om en objektiv og uavhengig (av en gitt situasjon, kultur, kjønnsidentitet etc) forskningspraksis: I laboratorieforsøk med mus er det om å gjøre å redusere tilfeldigheter som kan påvirke resultatet. Derfor fjerner man hunkjønnsmusene, siden disse oppfører seg mindre regelmessige enn sine maskuline artsfrønder. Hankjønnsmusene oppfører seg “likere” hele tiden. Slik eliminerer man faktorer som kunne komme til å komplisere bildet.

Jeg sitter og blar i en best-selger; E.H.Gombrichs Kunstens Historie. Siden den kom ut i 1950 har den spredd seg verden over i stadig nye, utvidede opplag. Den er oversatt til 20 språk og jeg antar at den er verdens mest solgte kunsthistorie-bok. Det er ikke spart på fargegjengivelser. Mer enn 250 illustrasjoner dekker tiden fra 1400 tallet og fram til vår egen tid, innen den europeiske tradisjonen. Ikke en - jeg gjentar; ikke en kvinnelig kunstner er representert!

Jeg tror at god og interessant kunst og god og interessant undervisning har en ting til felles: det handler om å gi rom for tanker vi ikke har tenkt før. Det er det jeg synes er interessant med god kunst - at den KAN gi muligheter for en annerledes tanke. Altså IKKE bekrefter det vi allerede er så sikre på at vi vet noe om. Tilgjengeligheten (eller fraværet) av en viss type informasjon kan spikre fast eksisterende forestillinger om kunst, eller bidra til at tingenes herlige kompleksitet blir synlig. Når jeg besøker et kjent galleri eller museum, her hjemme eller i utlandet, blir jeg stadig overveldet over hvilket omfang produksjonen av kunstbøker, kunstkalendere, T-skjorter etc har fått. Og denne enorme industrien gir stort sett kun en beskjed: den Store Europeiske Evige Kunsten er Mannens Verk. Som mannlig kunstinteressert får jeg slik bekreftet at alt er i den skjønneste orden.

“Kunst er en frukt som gror i en mann,.. lik et barn i sin mors livmor”(Jean Arp, tysk/fransk forfatter og kunstner 1948)

Selvfølgelig vil en kunstinteressert publikummer finne bøker om Frida Kahlo, Kathe Kollwitz og kanskje noen kvinnelige samtidskunstnere, men hva hjelper det mot stablene av ulike praktbøker om de Store Mestrene Picasso, Matisse, Dali, Pollock, Warhol etc etc ? Dette er virkeligheten som møter kunstpublikummet. Nå skal jeg innrømme at jeg har sett et visst utvalg litteratur og gaveartikler knyttet til Frida Kahlo, men hun hadde jo et slikt tragisk liv. Og så er hun så eksotisk. Slikt selger. Dessuten tilhørte hennes kunstnermann ikke helt den Vestlige Kunstfortellingen, så han ble aldri stor nok til fullstendig å overskygge henne. Noe annet er det med ekteparet Pollock/Krasner. Lee Krasner, amerikansk maler, og gift med Giganten Jackson Pollock, valgte å male bilder av mindre format, “Little images”. En gang stilte de ut sammen, og utstillingen het “Man and Wife”. Hun var Hustruen, gift med Mannen, Kunstneren. Hennes tidligere lærer Hans Hofmann mente at kun menn eier “kunstens vinger”, og uttalte om hennes arbeider:” Dette maleriet er så godt at du aldri ville tro det var laget av en kvinne”.

Som student ved et av våre Kunstakademier på slutten av 80-tallet fikk jeg anledning til å se Dokumenta (1987). Mitt første “live”-møte med internasjonale stormønstringer og internasjonal “hot art”. Denne utstillingen, i tillegg til forelesere som viste bilder fra andre internasjonale Stormønstringer gav meg i studietida en referanseramme for min egen utvikling som i hovedsak bestod av europeiske og nordamerikanske mannlige kunstnere. Vi fikk også høre om to utstillinger som visstnok ble regnet som De Viktige Utstillingene som hadde varslet hva dette kunst-tiåret skulle handle om: “The New Spirit in Painting”(London 1981) og “Zeitgeist” (Berlin 1982). “Zeitgeist” viste 40 kunstnere - 1 av disse var kvinne.”The New Spirit in Painting”; ingen kvinner.

Ikke ett eneste foredrag i løpet av disse 4 årene ved kunsthøyskole-institusjonen tematiserte en kunsthistorie i et kvinneperspektiv, eller fortalte om det mylderet av pluralistisk aktivitet i form av performance, samarbeidsprosjekter, foto, video, installasjoner, kunstpolitisk aktivisme etc som særlig i USA gjennom The Feminist Art Mouvement bidro til at nye spørsmål ble stilt

vedrørende etablerte “Kunst-sannheter”. Hadde det vært snakk om et marginal-fenomen innen kunstverden kunne man oppfordre søkende studenter til å finne fram til kildene på egen hånd, men her gjelder det en av de sentrale hendelser som har bidratt til en postmoderne pluralistisk kunstscene. Og som samtidig rokker grundig ved de fleste innarbeidede vaneforestillinger og myter om kunst.

På 80-tallet var det populært å snakke om “det sublime”. Her er filosofen Kant en god referanse. Han tillegger Mannen en naturgitt evne til å befatte seg med det sublime, det opphøyde, mens kvinnen har en spesiell sans for småting, det muntre og det overflatiske. “Kvinnen skal ikke anstrenge seg intellektuelt eller fysisk, hun bør ikke tøye grensene for sin naturlige yteevne.” Dette var god ammunisjon overfor kvinner som hadde ambisjoner på egne vegne. Vinnie Ream Hoxie, en ung nordamerikansk billedhugger utførte på oppdrag fra Kongressen i 1871 en skulptur til minne om Abraham Lincoln. Det var utlyst en konkurranse, og etter mye strid blandt senatorene - om hvorvidt det var passende for en kvinne å utføre et monument - ble hun innrømmet oppgaven. Det ferdige arbeidet ble entusiastisk mottatt - for en kort stund - før kritikere i New York Tribune gikk til angrep og anklaget henne for å være en bedrager. Det var utenkelig at en kvinne kunne utføre et slikt stykke arbeid!

Jeg synes 90-tallet her hjemme har vært et spennende kunst-tiår. Inntrykket av mangfold og yrende aktivitet sitter igjen. Min opplevelse er at vi har oppnådd en tilnærmet jevnbyrdighet mellom kvinnelige og mannlige kunstnere når det gjelder aktivitetsnivå, initiativ og kvalitet. Det var derfor med en viss undring jeg så 90-talls mønstringen “Fellesentralen” på Kunsternes Hus. Til tross for at det i 1 etg. var gitt plass til tiårets kunstneriniterte visningssteder, samarbeidsprosjekter m.m (jeg tviler ikke på kutarors inkluderende hensikter) sitter jeg igjen med opplevelsen av at det var i overlyssalene at den Egentlige Utstillingen foregikk. Det var her “kremen” fikk utfolde seg .Det var 3 (eller 4) kvinner med, resten av arealet var guttas arena. Dette har en signaleffekt utad som helt sikkert ikke var tilsiktet; at den mest interessante kunsten i 90-åra utføres av mannlige kunstnere. Grunnen til at jeg nevner dette er for å antyde at det er fremdeles ting å diskutere med hensyn til hvilke vurderinger som ligger til grunn når Kunstshistorie skal konstrueres.